

**IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA
SZÍNPOMPÁS NAGYBÁNYA
(NAGYBÁNYAI TÁJ), 1908**

No
24

IVÁNYI GRÜNWARD BÉLA (1867–1940)

Színpompás Nagybánya (*Nagybányai táj*) |
Colorful Baia Mare (*View of Baia Mare*), 1908

Olaj, vászon | Oil on canvas, 90,5 x 100 cm
Jelzés nélkül | Not signed

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:
| Best of Mű-Terem, Válogatás az elmúlt 10 év kiemelkedő alkotásaiból.
Virág Judit Galéria, Budapest, 2007. április 14–28., 73.o.
| Párizs–Nagybánya 1904–1914. Virág Judit Galéria, Budapest,
2018. október 26. – november 18., 93.o.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:
| Szabó László: Iványi-Grünwald. Corvina, Budapest, 2007. (27. kép)
| Szabó László: Iványi-Grünwald Béla. Kossuth Kiadó, Budapest, 2010. (27. kép)
| Várvédő Zsolt–Pintér Zsolt: 125 éve alapították a nagybányai művésztelepet.
Nagybánya, 2021, 18.o.

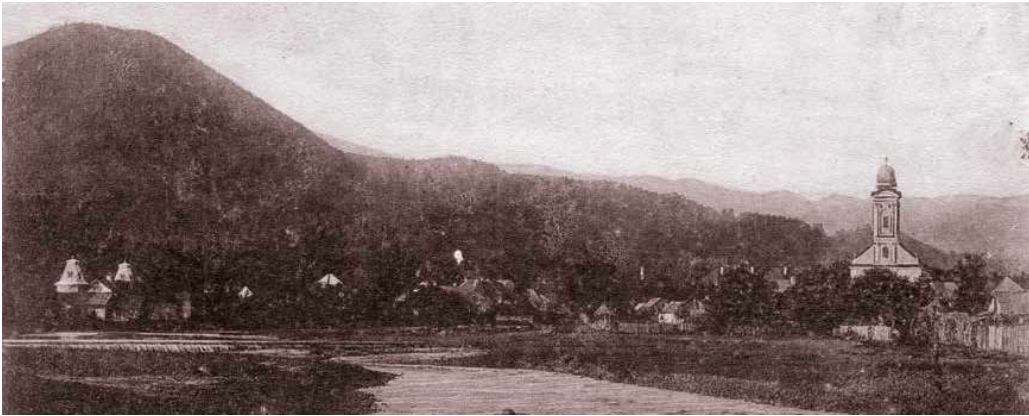
Kezdő ár | Starting price: 14 000 000 Ft / 36 458 EUR
Becsérték: 26 000 000 – 36 000 000 Ft
Estimate: 67 708 – 93 750 EUR

1. Iványi Grünwald Béla portréja, 1906

Iványi Grünwald Béla festőművész.

2. Nagybánya látképe, archív fotó

3. Iványi Grünwald Béla: Nagybányai táj a Gutinál, 1905–1906 Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Kevés olyan mester található a magyar és az egyetemes művészet körében, aki a biztos megélhetést, a már bejáratott és a nagyközönség által elfogadott és megszeretett stílust feladva, a mindig újtásra kész fiatalabb nemzedék élére állt. Nálunk ilyen volt Kernstok Károly, aki a Nyolcak vezető mestereként tört utat a hazai modernizmusnak, és Iványi Grünwald Béla, aki a kecskeméti művésztelep megalapításával és vezetésével tette ugyanezt. Magyarországon szinte egyidőben jelentkezve, az 1900-as évtized vége felé érték el a kritikus szintet azok a művészeti törekvések, melyek a francia és a német modernizmus határvonalán egyensúlyozva, sajátosan hazai, de mégis modern ízt akartak meghonosítani a képzőművészetek terén itthon, és felmutatni ezt a határainkon túl is. Népművészetünk színpompája, gazdagsága és rendkívüli eredetisége olyan municiót kínált a magyar festőknek és grafikusoknak, mely ilyen erőteljes

módon sem a német, sem a francia alkotók számára nem állt rendelkezésre a saját hazájukban.

Iványi a nagybányai művésztelep egyik alapító mestereként már a századfordulót megelőző években befutott művészek számított. A többi alapító közül azonban egyedülként túllépve saját naturalista festészetén, a francia vadak és a német expresszionisták hatására kibomló neós festői forradalom élére állt. Néhány, Párizsból 1906 nyarán Nagybányára visszatért művész: Czöbel Béla, Czigány Dezső, Mikola András és Ziffer Sándor valóságos festői forradalmat indított el. A legmodernebb francia művészeti eredményeket felmutatva, igazi erjedést kezdeményeztek a hazai modernnek között.

A vezető mesterek közül pedig Iványi volt a legnyitottabb ezekre az újdonságokra. Az 1900 és 1910 közötti évtized a magyar modernizmus igazi aranykora volt. 1907 tavaszán jelentős

4. André Derain: Chatou melletti táj, 1904 magántulajdon

5. Albert Marquet: Agay látképe, 1905 magántulajdon

művészeti eseményre került sor a budapesti Nemzeti Szalonban, amikor Paul Gauguin 67 művéből rendeztek retrospektív kiállítást. Iványi a párizsi fejleményekről addig csupán volt tanítványaitól értesülhetett. A legmodernebb irányokba történő fordulásához a döntő impulzus ekkor, 1907 májusában érte, amikor a Gauguin-tárlaton először szembesült a francia posztimpreszionista mester műveivel. A kiállítás nemcsak Iványit, de még a nála jóval konzervatívabb, szintén nagybányai alapító Thorma Jánost is addigi művészeti alapállásának korrekciójára kényszerítette. Iványi 1907 októberében csatlakozott a Műcsarnokból, azaz a hivatalos művészeti szcéből kivonult művészek által alakított Magyar Impreszionisták és Naturalisták Köréhez. Az első közös bemutatóra 1908 januárjában került sor, mely még a konzervatív kritikuskak többségének elismerését is kivívta. „...meglepő, hogy egy oly megállapodott egyéniségű művész,

mint Iványi, úgyszólván egy éjszakán át annyira változtatni tud összes eddigi jellemző sajtósdagán, hogy rá sem lehet ismerni” – írta Nyitrai József a művész újszerű képeiről. Iványi 1907 körüli festészetében valóban komoly stílus- és szemléletváltás következett be, Gauguin műveivel való találkozására indította el a dekoratív jellegű, nagy falfelületeket igénylő és erőteljes színvilágú festészet útján.

A most aukcióra kerülő nagybányai látkép, Iványi egyik legszínpompásabb festménye. Az őszi színorgiában dőszőlő nagybányai táj komoly feladat elé állítható a mestert, mikor palettája minden elképzelhető színt megszóltatta. A dátumot nélkülöző kép időbeli azonosításához az egykori Park Club hivatalos lapjaként szolgáló Szalon Újság 1908. december 15-i száma nyújt fogódzót. Az újság címlapján színesben (!) reprodukált Iványi-mű ugyanebből a nézőpontból, de havas, téli állapotában mutatja a Veresvíz-völ-

gyi bányászkolónia házacskaikat, háttérben a Morgó, a Dongós és a Kőalja puhán egymásba simuló tömegeivel. Feltehetően a most bemutatott olajfestmény szolgálhatott közvetlen mintául Iványi számára a Szalon Újság címlapján reprodukált mű elkészítéséhez. Az olajfestmény határozott stílusbeli változást mutat Iványi korábbi műveivel képest, melyre a szaggatott, vibráló ecsetkezelés, a felfellobbanó színek dacára is egységben tartott színvilág, a határozott kontúrokkal körbeírt formák, nagyvonalú színezés és dekoratív, síkszerűsége törekvő komponálás jellemző. A lappangó téli és a most kalapács alá kerülő őszi változat, egyrészt hűen dokumentálják a művész életművének e kevésbé ismert időszakát, az akkori idők legmodernebb magyar festészetéhez való szoros kapcsolódását, másrészt lenyűgözően szép kép-párt alkotnának egy Iványi Grünwald művészetét méltó módon bemutató gyűjteményes kiállításon.

RUM ATTILA